

Pasji nos – čudež narave

Pes reševalec I – Iskati in reševati

Pogled nazaj

Pasji nos je sposoben odkrivanja marsičesa in iz te sposobnosti so se postopoma oblikovala različna nosna poslanstva in dejavnosti – reševalno delo, sledenje, odkrivanje mamil, zastreljene divjadi, esenc, mlinsko-eksplozivnih sredstev in še marsikaj. Iz nekaterih smrčkastih dejavnosti so se razvili poklici, pri drugih kužki vohljajo za zabavo ali izpolnjujejo humanitarno poslanstvo. Slednjega se lotevajo reševalni psi in njihovi vodniki. Najpogosteje jih srečamo v reševalnih akcijah iskanja pogrešanih oseb v naravi, ko zavzeto preiskujejo gozdove, travnike, strmine, brežine rek itn. V vrstah reševalnih smrčkov srečamo raznolike pasme, saj bolj kot pasemska pripadnost štejejo osebnostne značilnosti osebka in neusahljiva želja, skorajda potreba po delu.

Velika večina pravilno vodenih in usmerjenih kužkov ima potrebo po opravljanju 'dela', saj ga doživljajo kot užitek, zabavo, druženje, odkrivanje novega in kužki so takšna bitja, da z zagnanostjo prakticirajo tista vedenja, ki jim na njihovi merilni lestvici prinašajo čim več užitkov. Ravno zato se mora premeten reševalec izvrstno poučiti o motivih pri svojem bodočem štirinožnem pomočniku, saj so le-ti vstopnica v uspešno opravljanje reševalnega poslanstva iskanja pogrešanih (tudi v naravi).

Razumeti psa
InterAktivna Spletna Izobrazba Psa

Naučiti psa iskati ...

Morda se smešno bere 'naučiti psa iskati', vendar smo v prispevkih pogosto omenili, da kuža smrček z veseljem uporabi za iskanje vonjev, ki mu prinašajo takojšno (primarno) nagrado (hrana, divjad, muce, mrhovina itn.). Iskanje pogrešanih oseb (v naravi, pod ruševinami in snegom, v urbanem okolju) psu ne prinaša primarne nagrade. Ravno zato se moramo pri psu učenja iskanja največjega izvora človeškega vonja sistematično lotiti.

Osnovno vodilo učenja iskanja človeškega vonja je izgradnja močne in nadvse pozitivne povezave med primarno nagrado in človeškim vonjem. Poznate tisto zgodbo o klasičnem pogojevanju ...

... gospod znanstvenik ruskega rodu Ivan Pavlov (1849 – 1936) je v začetku prejšnjega stoletja postavil ugotovitev, da v primeru, ko psu predstavimo nek nevtralen dražljaj (zvok zvona, klika ali katerikoli drugi

glas, morda vonj, predmet) in le-tega v nekaj sekundnem zamiku (t. i. klasično pogojevanje) vežemo na primarno nagrado (hrana, igrača), dobi ta 'nevtralen' dražljaj za psa čisto nov pomen, ki ni nič več samo nevtralen – po klasični povezavi postane na primer zvok napoved primarne nagrade (na primer hrane, igrače).

Poenostavimo in prenesimo na učenje iskanja pogrešanih oseb – bodoči pasji reševalni smrček mora v svojih možganskih celicah tvoriti povezavo med vonjem človeka in primarno nagrado, ki na hierarhični lestvici nagrad pomeni nekaj za kar bi šel tudi čez pekel, da jo osvoji in pridobi.

Začetne stopnje povezovanja človeškega vonja z nagrado so čisto preproste in njihovo prakticiranje je priporočljivo za vsakega pasjega skrbnika. Začnemo na sprehodih – učenje naveze na skrbnika. Kužku, ki zavzeto raziskuje okolico se občasno skrijemo, smrček nas bo našel in za najdbo bo dvojno nagrajen – z našo prisotnostjo in s primarno nagrado (lahko hrano ali igračo ali kombinacijo obojega). Začel bo oblikovati povezavo med najdbo (vonjem človeka) in primarno nagrado. Tako se začnejo stvari odvijati. Hkrati si prizadevamo, da se s psom pravilno igramo, da igro obožuje in da iskanje igrač postaja igra dneva. Proces kako to storiti smo natanko opisali v predhodnih številkah revije.

Če želimo več, če želimo oblikovati resnega reševalnega štirinožca, potem nadaljujemo tako, da v igro iskanja človeškega vonja postopoma vključujemo vonje raznolikih ljudi in pasjim možganom postopoma omogočimo posplošitev 'iščem vonj človeka', katerega koli človeka. Ob najdbi psa ima naša 'pogrešana oseba' preprosto nalogo – psu ponuditi primarno nagrado.

Primarne nagrade so raznolike in popolnoma odvisne od preference reševalnega kosmatinca. Motiv, ki bi bil enak za čisto vse reševalne kužke (ali za kužke na splošno) ne obstaja. Nekateri štirinožci bi se prodali za čisto navaden briket in če želimo, da so čisto nori pri iskanju človeškega vonja se samo malce povzpemo na hierarhični lestvici nagrad in psu ob najdbi ponudimo meso iz pločevinke, riž z mesom ali številne variacije na temo – hrana. Hrano lično zapakiramo v vonjsko nepropustno posodico in tako bo kuža ob najdbi človeka prejel slasten obrok.

Imamo kužke, ki jim več od hrane pomeni igra – v tovrstnih primerih človeka, ki se bo šel skrivalnic opremimo s psu najljubšo igračo (žogo, tenis žogico, vlečno igračo itn.). Nabor igrač je resnično pester. Preden tvorimo klasično povezavo med vonjem človeka in igračo moramo dodobra oblikovati igro s psom – v začetku je pomembno, da kuža uživa v igri z vodnikom, nato s tujimi osebami (mladi, stari,

moški, ženske, otroci itn.) in šele potem začnemo najdbo človeka povezovati z igračo. Poznavanje osebnosti psa je nujno – nekateri psi se z 'najdeno' osebo ne želijo bojevati za igračo in so zadovoljni, da igračo prejmejo in se nato igrajo bodisi sami ali s človekom.

Če pogledamo celotno sliko lahko brez slabe vesti zapišemo, da reševalni psi, ki iščejo pogrešane v naravi, snegu ali pod ruševinami dejansko iščejo vonj človeka na kateri smo prilepili primarno nagrado – hrano ali različne vrste igrač.

... v naravi ...

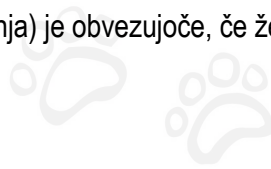
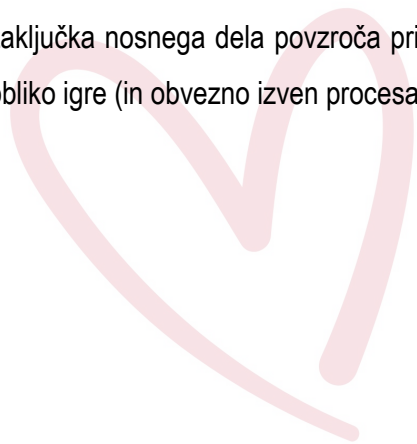
Iskanje pogrešanih oseb v naravi je nekako najboljši približek naravni obliki iskanja. Psi kot neizpodbitni lovci v naravi (gozdovi, travniki) že nagonsko iščejo – kadar ne iščejo vonj človeka najpogosteje iščejo vonj divjadi. Tovrsten naraven lovski nagon pomaga pri procesu oblikovanja reševalnega psa, vendar je nujno, da ga vodnik preusmeri na iskanje človeškega vonja in pri tem v ignoriranje vseh ostalih v naravi prisotnih vonjav – zato je izjemnega pomena, da je najdba človeka klasično pogojena z nagrado, ki psu na hierarhični lestvici nagrad največ pomeni, saj bo ta t. i. končen motiv držal pasji nos v koncentraciji na človeški vonj.

Prav tako pri učenju iskanja izvora človeškega vonja ne smemo zanemariti začetnega obreda in teže, ki jo igra specifična oprema reševalnega psa – oprsnica, zvončki itn. To so elementi iskanja, ki psu že na začetku iskanja opredelijo cilj iskanja – najdba pogrešane osebe in so seveda klasično pogojeni. Čisto preprosta razlaga – sama pri iskanju v naravi uporabljam posebno oprsnico (, ki je rezervirana samo za iskanja v naravi), oprsnica je opremljena tudi z zvončki, ki mi sporočajo kaj vse je moja psička preiskala in ko psička pasme nemški kratkodlaki ptičar sliši zvončke že ve na kateri vonj se mora koncentrirati – in ji seveda ne pade na pamet iskati karkoli drugega.

Pri iskanju v naravi psa priučimo še nekaterih drugih elementov – eden pomembnejših je sistematična preiskava področja (reviranje), ki nam 'zagotavlja', da je kuža pri preiskavi resnično zajel celoten teren, gibanje po različno poraščenih področjih (preiskava kraškega področja je za psa drugačna od preiskave nižinskega gozda), zadostno oddaljevanje od vodnika (pomembno je, da kuža preišče teren po navodilih vodnika, kuža se poda iskati v tisto smer, ki jo nakaže vodnik s svojo mimiko, navadno so to gibi rok v smer kamor naj bi kuža iskal, lahko uporabimo premik celotnega telesa, pes mora preiskati minimalno 50m področja desno in levo) in ne nazadnje oznaka najdbe pogrešane osebe – t. i. oblajanje.

Štiri bistvene elemente lahko naučimo na več načinov. Gotovo pa je najpreprosteje omenjene sekvence reševanja učiti psa, ki je čisto neumen na igračo in tu tiči še en razlog, čemu se potruditi in narediti igro superlativ odnosa s psom. Reševalni pes skozi iskanje igrače uri smrček (in nujno potrebno lokalizacijo vonja), s skrivanjem igrače na različno poraščenih področjih se uči ta področja premagovati, igrača, ki je skrita daleč ga uči oddaljevanja od vodnika, več skritih igrač na levi in desni ga uči revirja, oddaljevanja, sistematike, usmerjanja.

Zaključek iskanja reševalnega psa pomeni lajati na pogrešano osebo, kar je popolnoma 'nenaraven' del celotnega procesa iskanja pogrešanega, ki posnema naravno obliko iskanja 'plena'. Ni naravno lajati na plen, saj bo plen pobegnil, zato skorajda nobeno pasje bitje ne bo lajalo na plen, ki ga je nos izsledil (z izjemo glasno gonečih lovskih psov). Razen psi, ki rešujejo življenja. Ti naj bi lajali (pravilnik dovoljuje uporabo dveh dodatnih oblik nakazovanja, vendar se večina drži lajanja). Ravno prisiljenost tovrstnega zaključka nosnega dela povzroča pri številnih kužkih frustracije in nelagodje, zato naučiti psa lajati kot obliko igre (in obvezno izven procesa iskanja) je obvezujoče, če želimo uspešnega reševalnega psa.

Razumeti psa

InterAktivna Spletna Izobrazba Psa